Lietas Nr. C11079313
Lietas arhīva Nr. C-0152-14

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Cēsīs, 2014. gada 3.janvārī

Cēsu rajona tiesas tiesnese D. Blūma

ar sekretāri E.Milleri,

piedaloties zvērinātai advokātei I.Samsonei

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu: **/pers. A/ pret /pers. B/ par uztura līguma precizēšanu-grozīšanu** un

konstatēja,

ka prasība tiesā iesniegta 2013. gada 19.jūlijā.

Prasītāja /pers. A/ (turpmāk- prasītāja) savā prasībā norādījusi, ka 2006. gada 23.maijā ar /pers. B/ (turpmāk- atbildētājs) noslēgts uzturalīgums, saskaņā ar kuru atbildētājs nodevis prasītājas īpašumā nekustamu īpašumu /adrese/, kas sastāv no dzīvojamās mājas ar divām palīgceltnēm un diviem zemes gabaliem ar kopējo platību- 1,8 ha. Uztura līguma 5.punktā atrunāti prasītājas pienākumi pret atbildētāju. Uztura un kopšanas vērtību puses noteikušas Ls 50 mēnesī.

Prasībā ir norādīts, ka prasītājas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu ir nostiprinātas Zemesgrāmatā, kur arī nostiprināta ķīlas tiesība uztura vērtībā Ls 636 uztura ņēmējam- atbildētajam lietā.

Prasītāja prasībā norādījusi, ka ar 2013.gada 18. februāra Cēsu rajona tiesas spriedumu daļēji apmierināta atbildētāja prasība pret prasītāju – par parāda piedziņu, vienlaicīgi konstatējot, ka uztura līguma 5.punkta formulējums par uztura devēja pienākumiem, ir nekonkrēts un iespējamas tā dažādas interpretācijas. 2013. gada aprīlī prasītāja atbildētājam nosūtījusi rakstisku uzaicinājumu vienoties par uztura līguma noteikumu grozījumu, taču atbildi nav saņēmusi. Tādēļ spiesta celt prasību par uztura līguma precizēšanu-grozīšanu un lūdz izdarīt sekojošus grozījumus 2006. gada 23.maija noslēgtā uztura līguma 5.punktā, to izsakot sekojoši:

,,5. uztura devējs apņemas: 5.1.nodrošināt uztura ņēmēju ar apdzīvojamo platību dzīvojamā mājā /adrese/,

5.2.nodrošināt uztura ņēmēju ar saimniecības telpām un šo telpu lietošanas tiesībām visās mājīpašuma /adrese/,

5.3.nodrošināt uztura ņēmēju ar zemes lietošanas tiesībām 1,8 ha platībā nekustamajā īpašumā /adrese/,

5.4.nodrošināt uztura ņēmēju ar naudas līdzekļiem Ls 25,- (atbilst *euro* 35,57 pēc Latvijas Bankas noteiktā valūtas kursa) uztura iegādei.

Uztura vērtību puses nosaka Ls 50,- (atbilst *euro* 71,14 pēc Latvijas Bankas noteiktā valūtas kursa) mēnesī, no kura Ls 25,- (*euro* 35,57) sastāda šī līguma punktā norādītie 5.1., 5.2., 5.3. apakšpunktos norādītie uztura veidi, bet Ls 25,-(*euro* 35,57) pārskaitāmi Uztura ņēmēja bankas kontā.

Uztura ņēmējs saglabā sev tiesības brīvi rīkoties ar jebkura veida saviem ienākumiem."

Bez tam 6.punktu precizēt sekojošā redakcijā:

,,6. Uztura devējs un Uztura ņēmējs nosaka, ka, mainoties Uztura ņēmēja veselības stāvoklim, ģimenes apstākļiem vai kādiem citiem svarīgiem apstākļiem, uztura sniegšanas veidi var mainīties, pusēm savstarpēji rakstiski par to vienojoties.

Uztura devējs un Uztura ņēmējs vienojas, ka Uztura ņēmējs ir tiesīgs iemitināt Uztura ņēmējam lietošanā nodotajā mājīpašuma ,,/adrese/, savu laulāto un dēlu līdz Uztura ņēmēja izvēlētam termiņam, bet ne ilgāk par Uztura ņēmēja dzīves laiku."

Prasība pamatota uz Civillikuma 2098. un 1504.pantu.

Atbildētājs 2013. gada 2.septembrī tiesai sniedzis paskaidrojumu, kurā norādījis, ka prasību neatzīst. Paskaidrojumā norādīts, ka prasību uzskata par neatbilstošu noslēgtā uztura līguma mērķim un saturam, jo tās apmierināšanas gadījumā tiktu zaudēta uztura līguma noslēgšanas jēga. Paskaidrojumā norādīts, ka prasītāja nav tiesīga uztura līgumā norādītajā uztura un kopšanas vērtībā (Ls 50) ieskaitīt atbildētāja tiesības dzīvot nekustamajā īpašumā /nosaukums/, jo šādas tiesības atbildētājam neatkarīgi izriet no noslēgtā uztura līguma jēgas un satura. Noslēdzot uztura līgumu un atsavinot savu īpašumu ir loģiski - pretī gūt materiālu vai cita rakstura labumu, kas iepriekš šai personai nebija pieejams. Tātad, uztura līguma jēga no uztura ņēmēja puses ir saņemt kaut ko papildus nevis to, kas jau bijis iepriekš. No konkrētā uztura līguma jēgas un satura izriet, ka Ls 50 ir vērtība, kas kā minimums uztura devējam (prasītājai) jāpievieno, salīdzinājumā ar to stāvokli, kāds uztura ņēmējam bija pirms uztura līguma noslēgšanas. Tā kā pirms līguma noslēgšanas atbildētājs brīvi varēja dzīvot nekustamajā īpašumā /nosaukums/, nav pamata uzskatīt, ka šī ir kāda vērtība, ko uztura kopumā ienesīs uztura devējs. Līdz ar to šī komponente nav iekļaujama Ls 50 apmērā. Tiesības dzīvot nekustamajā īpašumā un citi pienākumi neietilpst noteikto Ls 50 saturā. Līguma tekstā atbildētāja tiesības dzīvot īpašumā un prasītājas pienākumi nodrošināt telpu apkopšanu un uzturēšanu ir skaidri nošķirti no pienākuma nodrošināt uzturu un kopšanu. Tos nav pamata apvienot vienā kopīgā pienākumā. Papildus norādīts, ka uztura līguma 5.punkta trešajā nosacījumā ir iekļauts pienākums ar uzturu natūrā un kopšanu nodrošināt uztura ņēmēju nevis nekustamo īpašumu. Līdz ar to uztura un kopšanas vērtība (Ls 50) attiecas uz uztura ņēmēju nevis īpašuma apsaimniekošanu. Atzīstot prasītāja prasījumu - samazinot uztura un kopšanas vērtību no Ls 50 uz Ls 25apmēru, tiktu nesamērīgi aizskartas atbildētāja kā uztura ņēmēja tiesības saņemt atbilstošu nodrošinājumu vecumdienās, kas ir šī līguma noslēgšanas jēga. Lūgts prasību noraidīt.

Prasītāja/pers. A/ pārstāve uz pilnvaras un ordera pamata –zvērināta advokāte Ilga Samsone- tiesas sēdē prasību uzturēja spēkā uz prasības pieteikumā norādītajiem motīviem un pamatiem. Papildus norādīja, ka sarunas, lai strīdu noregulētu bez tiesas, nav devušas nekādus rezultātus, tādēļ lūdz tiesu precizēt līguma noteikumus ar tiesas nolēmumu prasībā norādītajā redakcijā. Prasītāja/pers. A/ pārstāve lūdza ņemt vērā, ka laikā, kad slēgts līgums, atbildētājam nav bijusi ģimene. Šobrīd nekustamajā īpašumā bez atbildētāja dzīvo arī viņa sieva un bērns, tādēļ daļa no līgumā noteiktajiem prasītājas pienākumiem, ja tos pildītu, būtu kā iejaukšanās atbildētāja ģimenes dzīvē. Prasītāja uzskata, ka sniedzamā uztura apjomā – Ls 50, ietilpst gan dzīvošana, gan saimniecības ēku un zemes izmantošana, un tas būtu vērtējams Ls 25 apmērā, bet pārtikas iegādei- Ls 25. Tādējādi- netiek grozīts dodamā uztura apmērs, tikai tiek precizēts naudas izteiksmē pa konkrētiem tā veidiem. Lūdza prasību apmierināt.

Atbildētāja /pers. B/ pārstāvis uz mutiskas pilnvaras pamata /pers.C/ tiesas sēdē prasību atbildētāja vārdā neatzina un norādīja, ka uzskata konkrēto prasījumu par dodamā uzturlīdzekļu apmēra samazinājumu no Ls 50 uz Ls 25 mēnesī. Lūdza tiesu ņemt vērā, ka atbildētājs ar ģimeni no 2013. gada septembra vairs nedzīvo /Nosaukums/ un vismaz turpmākos piecus gadus nedomā dzīvot šajā īpašumā, taču, saskaņā ar līgumu – patur savas tiesības tur atgriezties. Lūdza ņemt vērā atbildētāja paskaidrojumā norādītos argumentus un prasību noraidīt.

Motīvu daļa.

Tiesa, uzklausot lietas dalībnieku paskaidrojumus, novērtējot rakstveida pierādījumus lietā, atzīst, ka lietā nav strīda par uztura līguma noslēgšanas faktu 2006. gada 23.maijā starp prasītāju un atbildētāju. To pierāda pie Vidzemes apgabaltiesas zvērināta notāra Guntas Zvirgzdiņas noslēgtais uztura līgums ar akta reģistra Nr. 3379 (lietas 8.-10.lapa). Saskaņā ar uztura līgumu nekustamā īpašuma /adrese/ nostiprinātas uz prasītājas vārda. To pierāda Zemesgrāmatu apliecības noraksts lietā (lietas 22.lapa). Zemesgrāmatas apliecības 4.daļas otrajā iedaļā atbildētāja labā nostiprināta ķīlas tiesība uztura vērtībā Ls 636.

Civillikuma 2096.pants noteic, ka ar uztura līgumu viena puse nodod otrai naudā vai graudā kādu mantisku vērtību, par ko otrā tai dod uzturu, kamēr uztura ņēmējs dzīvo, ja vien par šā pienākuma ilgumu nav norunāts citādi.

Kā redzams no likuma sistēmas, minētā tiesību norma ietverta Civillikuma Saistību tiesību daļas Trīspadsmitajā nodaļā, kas reglamentē prasījumus no atsavinājuma līgumiem. Tādējādi uztura līgums ir atsavinājuma līgums, kura rezultātā ne tikai mainās atsavināmās mantas īpašnieks, bet rodas arī ilgstoši pildāma uztura došanas saistība. (..) Lai rastos uztura došanas saistība, vispirms atsavinātājam ir jānodod īpašumā mantiskā vērtība. Nekustamā īpašuma nodošana uzskatāma par notikušu tad, kad tā ir nostiprināta zemesgrāmatās. Līdz ar to uztura līgums ir reāllīgums (*skat. K.Torgāns. Saistību tiesības. II daļa. Mācību grāmata. - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 40.lpp.*).

Lietā nav strīda, ka atbildētājs ir nodevis prasītajai viņam piederošo īpašumu, kas apstiprinās ar ierakstu attiecīgajā zemesgrāmatas nodalījumā, un no šī brīža prasītājai ir radies pienākums - uztura došanas saistība. Uztura līguma 10.punktā ir skaidra norāde, ka *„līgums stājas spēkā no tā parakstīšanas brīža”.*

Civillikuma 2098.panta pirmā daļa noteic, ka *ar uzturu, ja nav norunāts citādi, jāsaprot ēdiens, miteklis, apģērbs, (..).*

Konkrētā pušu noslēgtā uztura līguma 5. punktā puses vienojušās par uztura devēja pienākumiem, un proti: *nodrošināt uztura ņēmēju ar apdzīvojamo platību minētajā mājīpašumā, ko viņš aizņem un apdzīvo uz šī līguma noslēgšanas brīdi. Nodrošināt šo telpu apkopšanu, apgaismošanu un uzturēšanu tīrībā un kārtībā. Nodrošināt uztura ņēmēju ar uzturu natūrā un kopšanu. Uztura ņēmēja slimības un vecuma nespēka gadījumā nodrošināt viņu ar speciālu kopšanu un aprūpi, piegādāt ārsta nozīmētos medikamentus un zāles. Uztura un kopšanas vērtību puses nosaka Ls 50 (piecdesmit) mēnesī.*

Tā kā pušu starpā noslēgtais uztura līgums juridiski nav apstrīdēts, tiesa atzīst, ka tas kā tiesīgi noslēgts darījums, atbilstoši Civillikuma 1587.pantam, uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Tiesa ņem vērā, ka puses vienošanos ārpus tiesas nav spējušas panākt. Atbildētājs kategoriski pret prasību iebildis, un nav pat atbildējis uz prasītājas 2013. gada 17.aprīlī sastādīto piedāvājumu – uzaicinājumu uztura līguma grozīšanai (lietas 14.un 15.lapa).

Tiesa atzīst, ka prasītājas piedāvātais variants uztura līguma 5.punkta precizēšanai ir būtisks līguma grozījums, kas maina visu

līguma jēgu. Tiesa pievienojas atbildētāja argumentam, ka prasītāja nav tiesīga uztura līgumā norādītajā uztura un kopšanas vērtībā (Ls 50) 71,14 *euro*, ieskaitīt atbildētāja tiesības dzīvot nekustamajā īpašumā ,,Graviņas". Šīs tiesības atbildētājam neatkarīgi izriet no noslēgtā uztura līguma jēgas un satura. Bez tam, tiesa atzīst, ka nosakot prasītājas piedāvātajā veidā sadalītu uztura un kopšanas mēneša apmēru, tiktu nesamērīgi aizskartas atbildētāja kā uztura ņēmēja tiesības saņemt atbilstošu nodrošinājumu vecumdienās, kas ir šī līguma noslēgšanas jēga.

Lietā nav strīda, ka atbildētāja deklarētā dzīves vieta ir nekustamajā īpašumā /adrese/, taču lietas izskatīšanas gaitā nodibināts, ka atbildētājs ar ģimeni no 2013. gada septembra īpašumā vairs nedzīvo. Tiesa atzīst, ka tas nav arī viņa obligāts pienākums saskaņā ar Civillikuma 7.pantu, proti, ka *dzīves vieta (domicils) ir tā vieta, kur persona ir labprātīgi apmetusies ar tieši vai klusējot izteiktu nodomu tur pastāvīgi dzīvot vai darboties. Vienai personai var būt arī vairākas dzīves vietas.* Bez tam saskaņā ar Dzīves vietas deklarēšanas likuma 1.pantu – šī likuma mērķis ir panākt, *lai ikviena persona būtu sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību*, tādēļ nav pamata pārmest atbildētājam viņa nedzīvošanu prasītājai piederošajā īpašumā, kas norādīts uztura līgumā vai pieprasīt to kā obligātu. Atbildētāja pārstāvis tiesas sēdē apliecināja, ka arī turpmāk atbildētāja kontaktadrese būs /Nosaukums/, kur viņš saņems visus iespējamos sūtījumus vai paziņojumus.

Tiesa atzīst, ka pie lietā nodibinātajiem apstākļiem, kad atbildētājs ar saviem ģimenes locekļiem- laulāto un nepilngadīgo bērnu, vairs nedzīvo /Nosaukums/, nav nekāda tiesiska pamata ne grozīt, ne precizēt uztura līguma 5.punktu, par prasītājas pienākumu nodrošināt atbildētāju ar apdzīvojamo platību dzīvojamā mājā /Nosaukums/, ar saimniecības telpām un šo telpu lietošanas tiesībām visās mājīpašuma /Nosaukums/ saimniecības ēkās, un zemes lietošanas tiesībām 1,8 ha platībā nekustamajā īpašumā, kas prasītājas ieskatā ir novērtējama (Ls 25) 35,57 *euro* mēnesī. Tādējādi uztura iegādei paliktu (Ls 25) 35,57 *euro* mēnesī, kas kopā tad arī sastādītu uztura un kopšanas vērtību naudas izteiksmē (Ls 50) 71,14 *euro* mēnesī.

Tiesa uzskata, ka ir noraidāma arī prasītājas prasība par uztura līguma papildināšanu ar jaunu 6.punktu, jo pēc tiesas ieskata, tādam papildinājumam, kā *uztura devējs un Uztura ņēmējs nosaka, ka, mainoties Uztura ņēmēja veselības stāvoklim, ģimenes apstākļiem vai kādiem citiem svarīgiem apstākļiem, uztura sniegšanas veidi var mainīties, pusēm savstarpēji rakstiski par to vienojoties,* nav būtiskas nozīmes, jo to, ka papildinājumus līgumam, kas ir rakstveida, var izdarīt tikai rakstveidā, nosaka Civillikuma 1483.panta pirmais un otrais punkts.

Saskaņā ar Civillikuma 5.pantu, kad lieta jāizšķir pēc tiesas ieskata, tiesai jāspriež pēc taisnības apziņas un vispārējiem tiesību principiem.

Tiesa atzīst, ka prasītājas vēlmei līgumu papildus nostiprināt ar jaunu 6.punkta otro daļu: *„ Uztura devējs un Uztura ņēmējs vienojas, ka Uztura ņēmējs ir tiesīgs iemitināt Uztura ņēmējam lietošanā nodotajā mājīpašuma* /adrese/*, savu laulāto un dēlu līdz Uztura ņēmēja izvēlētam termiņam, bet ne ilgāk par Uztura ņēmēja dzīves laiku"*, nav nekādas nepieciešamības un tiesiska pamata, kā arī pret to iebilst otra līgumslēdzēja puse. Tiesa atzīst, ka šāds papildinājums nav vairs aktuāls, jo līdz prasības iesniegšanai prasītājai bija zināms, ka bez atbildētāja mājīpašumā dzīvo arī viņa ģimene- laulātā un nepilngadīgais dēls. Savukārt uz lietas izskatīšanas brīdi - atbildētājs kopā ar savu ģimeni- laulāto un bērnu, ir atstājis prasītājas īpašumu /Nosaukums/, un izvēlējies citu dzīves vietu.

Bez tam tiesa atzīst, ka uztura ņēmēja tiesības iemitināt savā apdzīvojamā platībā laulāto un bērnu nevar aprobežot ar prasītājas gribu. Lai arī pušu starpā nepastāv īres attiecības, tiesa vadās pēc analoģijas ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" normām. Proti - likuma 9.pants noteicis īrnieka tiesības iemitināt dzīvojamā telpā ģimenes locekļus un citas personas. Šī panta komentāros ir norādīts, ka šī „*panta pirmajā daļā minēto personu (laulātais, vecāki (adoptētāji), darbnespējīgie brāļi un māsas un pilngadīgie bērni, kuriem nav savas ģimenes), iemitināšanai dzīvojamā telpā izīrētāja piekrišana nav vajadzīga. Nepilngadīgo bērnu iemitināšana pie vecākiem ir atkarīga tikai no vecāku gribas, un tam nav izņēmumu"* („Par dzīvojamo telpu īri". Likums ar komentāriem. Ceturtais papildinātais izdevums. Tiesu namu aģentūra. 2008.gads, 53.lpp.).

Tiesa atzīst, ka likumā ir prasīts arī īrnieka pienākums- iemitinot savā dzīvojamā telpā ģimenes locekļus, iepriekš par to rakstveidā informēt izīrētāju. Taču – kā minēts konkrētā 9.panta komentārā – „*pienākums rakstveidā informēt izīrētāju par jaunu ģimenes locekļu iemitināšanu dzīvojamā telpā, nenozīmē, ka iemitināšanai vajadzīga izīrētāja piekrišana. Tāpēc šī noteikuma neievērošana neapdraud īres līguma spēkā esamību. Šie nosacījumi attiecināmi ne tikai uz valstij, valsts uzņēmējsabiedrībām vai pašvaldībām piederošām mājām, bet arī uz citām juridiskām vai fiziskām personām piederošām mājām"*(„Par dzīvojamo telpu īri". Likums ar komentāriem. Ceturtais papildinātais izdevums. Tiesu namu aģentūra. 2008.gads, 53.lpp.).

Tiesa, izšķirot strīdu, vadās arī no Civillikuma 1510. panta, ka darījumi par uzturu un pēdējās gribas rīkojumi jāiztulko tā, lai šaubu gadījumā arvien paliktu spēkā ar darījumu vai rīkojumu nodibinātās tiesības pēc iespējas plašākā apmērā. Novērtējot visus lietā nodibinātos apstākļus, tiesa atzīst, ka prasītājas prasība ir noraidāma, un atbildētājam saglabājamas 2006. gada 23.maijā noslēgtajā uztura līgumā pielīgtās tiesības.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8.,97. pantu, tiesa

n o s p r i e d a :

noraidīt /pers. A/ prasību pret /pers. B/ par uztura līguma precizēšanu-grozīšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Vidzemes apgabaltiesai 20 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas (2014. gada 16. janvāris), iesniedzot apelācijas sūdzību Cēsu rajona tiesā.

-

Pilns sprieduma teksts sastādīts 2014. gada 16. janvārī.

-

-

-

Tiesnese D.Blūma